

۱۰ فرهنگ ادبیات و هنر

عطف

حرف‌های شجاعی و کرمیار دربارهٔ زرویی نصرآباد آقابوالفضل رمان نویسن

در نشست «کوتاه با داستان» که با یادبود ابوالفضل زرویی نصرآباد همراه بود از این‌که این شاعر طنزپرداز فقید چگونه رمان نوشت حرف زده شد. به گزارش جام‌جم، دوازدهمین نشست کوتاه با داستان به میزبانی سیدمهدی شجاعی با حضور صادق کرمیار و با یادی از ابوالفضل زرویی نصرآباد با محوریت کتاب «ماه به روایت آه» در فرهنگسرای اندیشه برگزار شد. در این قسمت از برنامه، صادق کرمیار همراه با سیدمهدی شجاعی به مرور خاطراتی از او پرداختند. ابتدای این بخش، یک کلیپ معرفی از ابوالفضل زرویی‌نصرآباد پخش شد که خود او درباره زندگی شخصی و فعالیت کاری‌اش صحبت کرده بود. این تصاویر آخرین صحنه‌ها از ابوالفضل زرویی نصرآباد بود.

کرمیار درباره زرویی نصرآباد گفت: ما ابوالفضل را با نگاه و شعرهای طنز او که چاپ شده یا نشده است، می‌شناسیم اما مطالعات او در زمینه تاریخ، مذهب، علوم انسانی و به خصوص تاریخ اسلام و شخصیت‌های دینی به قدری عمیق است که کمتر پژوهشگری داشته‌ایم که در این زمینه تا این اندازه مطالعه داشته باشد. او سپس خاطراتی را از نوشتن کتاب «ماه به روایت آه» توسط ابوالفضل زرویی نصرآباد بیان کرد و گفت: خاطرم هست آقای شجاعی به ایشان گفت نظرت چیست يك رمان در مورد حضرت ابوالفضل بنویسی؟ زرویی سری تکان داد و گفت فکر می‌کنم. بعداً موقعیتی پیش آمد و من و آقای شجاعی با هم تنها شدیم و به او گفتم این چه پیشنهادی بود مطرح کردید؟ ابوالفضل نمی‌تواند. رمان بنویسم و بهتر بود می‌گفتی که يك قصیده بنویسد. رمان نوشتن کار او نیست و او هم رویش نمی‌شود به شما نه بگوید. مدتی گذشت و دوباره ابوالفضل را دیدم؛ از او پرسیدم که چه می‌کنی؟ گفت در حال مطالعه هستم تا آن رمان را که آقا سید گفت بنویسم. در جواب به او گفتم که «خیلی خودت را خسته نکن و اگر هم نشد، ایرادی ندارد. به جایش يك قصیده بگو.» او این حرف من را قبول نکرد. به مدت شش ماه مطالعه عمیق کرد و کتاب «ماه به روایت آه» را نوشت.

سیدمهدی شجاعی هم در توصیف ابوالفضل زرویی نصرآباد گفت: درگذشت ایشان برای بنده تداعی‌کننده بسیاری از غم‌ها و فاجعه‌هاست و تنها به رفتن ایشان فکر نمی‌کنم. بحث این است که به یادمان می‌آید در مملکت ما چه خبر است و چه اتفاقاتی می‌افتد و سیاست‌گذاران فرهنگی ما چه الگوهایی را به عنوان نمونه‌های برتر معرفی کرده و سعی می‌کنند آنان را جا بیازنند. ابوالفضل زرویی نصرآباد يك نمونه عینی است که فسل و دانش او شمردنی نیست، البته این حرف‌ها را به این دلیل نمی‌زنم که او مرده است. یادداشت‌های من در زمان حیات ایشان موجود است و حس و نگاهم را نسبت به ایشان قلم‌نویس بودم. بنابراین نمی‌خواهم بعد از درگذشتش از او تعریف کنم.

رفتن او فاجعه بزرگی بود و غیرقابل جبران است و از مواردی است که آقایان باید پاسخگوی این رسیدگی نکردن به ایشان باشند. به نظرم با حداقل امکانات و شرایط می‌شد

این اتفاقات رخ ندهد.

سیدمهدی شجاعی با اشاره به توان

بالای مطالعاتی زرویی گفت: بدون اغراق کسی از او قلم را سرآغ ندارم که تا این حد عمیق بوده و با پشتکار، مطالعه کند. بارها گفته‌ام که ایشان تازه شروع به محصول دادن کرده بود و باآنچه از ذخیره‌ها انباشت کرده بود، وقتش رسیده بود که آن را عرضه کند. یقیناً اگر می‌ماند، ده‌ها جلد کتاب از جنس ام‌اه به روایت آه» در مورد بقیه اولیا می‌داشتیم. به نظرم از وجود ایشان محروم شدیم و این مساله‌ای نیست که بتوان بیانش کرد و قابل جبران باشد.

با پیکاسو و خانواده در بیروت

نمایشگاهی از آثار پابلو پیکاسو، هنرمند برجسته اسپانیایی برای اولین بار در یکی از موزه‌های شهر بیروت برگزار می‌شود. این خبر را ایسنا از نشنال ترجمه کرده و نوشته این نمایشگاه که «پیکاسو و خانواده» نام دارد، به بررسی مفهوم خانواده در آثار این هنرمند می‌پردازد. این نمایشگاه که از جمعه آغاز به کار کرده تا ژانویه ۲۰۲۰ در موزه «سرسق» برپا خواهد بود.

هالیوود ارزان در تهران

انجمن تهیه‌کنندگان مستقل سینمای ایران برای چندمین بار به‌نمایش فیلم‌ها و سریال‌های خارجی بدون رایت در سامانه‌های پخش آنلاین اعتراض کرده‌است

حالا دیگر نمی‌توان از آنها به عنوان پدیده‌های نو ظهور یاد کرد؛ مدت‌هاست سر و کله‌شان در تبلیغات محیطی پیدا شده و حالا کسی تعجب نمی‌کند وقتی در بزرگراه همت می‌راند و چشمش می‌افتد به جان اسنوی «بازی تاج و تخت» یا توماس شلبی «پیکي بلاپندرز». آنها و رفقای هالیوودی‌شان مدت‌هاست مهمانان ناخوانده خیابان‌های پایتخت هستند. ماجرا هم که لایه می‌دانید از چه قرار است، ما به‌راحتی فیلم‌ها و سریال‌های خارجی را بدون پرداخت حق رایت واخذ پروانه نمایش در سامانه‌های پخش آنلاین منتشر می‌کنیم. این، موضوعی است که چندباری سر و صدا به راه انداخته است. گذشته از اعتراض‌ها به محتوای برخی از این آثار، عده‌ای هم اعتراض‌شان را از مسیری دیگر پیگیری کرده‌اند. در تازه‌ترین واکنش، هیات‌مدیره انجمن تهیه‌کنندگان مستقل سینمای ایران اعتراض مجدد خود نسبت به نمایش فیلم‌ها و سریال‌های خارجی بدون رایت و پروانه نمایش در VOD ها را اعلام کرده است؛ البته با وجود این اعتراض‌ها هنوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نظارتی بر فعالیت VOD ها ندارد. اینها همه در حالی است که به‌نمایش درنیامدن آثار خارجی در سینماها همچنان از موضوعات داغ سینمای ایران است. آنجا استدلال این است که شاید نمایش آثار خارجی به استقبال از آثار داخلی آسیب‌زنند، اما جالب است که در حوزه VOD ها چنین ادعایی مطرح نیست! آیا مساله فقط پول نیست؟

اسلامی ارائه نمی‌شود، تا مجوز و پروانه نمایش صادر شود. از سوی دیگر دود رفتار این شرکت‌ها به چشم سینمای ایران می‌رود. این شرکت‌ها اغلب با پرداخت‌های غیرمتعارف به سازندگان سریال‌های خانگی، به افزایش بی‌رویه قیمت‌ها کمک می‌کنند و باز دود این رفتارهای غیرحرفه‌ای نیز به چشم سینمای ایران می‌رود. شایسته از متولیان این امر خواسته با ورود به موضوع جلوی این رفتارهای گاه غیرقانونی را بگیرند. او گفته هیات‌مدیره انجمن‌شان همچنین از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به‌خصوص کمیسیون فرهنگی تقاضای رسیدگی و تسریع امر ساماندهی شبکه‌های VOD را درخواست کرده است.

کار به جای بار یک کشیده می‌شود؟

آن‌طور که رسانه‌ها نقل کرده‌اند، مرضی شایسته سخنگوی انجمن ضمن اعتراض دوباره به پخش سریال‌ها و فیلم‌های خارجی، گفته: با وجود اعتراض‌های مکرر هیات مدیره انجمن تهیه‌کنندگان مستقل، اغلب این شرکت‌ها، همچنان به نمایش فیلم‌ها و سریال‌های خارجی بدون داشتن امتیاز حق پخش (رایت) و پروانه نمایش از معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد ادامه می‌دهند. به نظر می‌رسد باید سامان دهی جدیدی برای VOD ها در نظر گرفته شود. بر اساس قوانین موضوعه کشور، این شبکه‌ها باید تحت کنترل وزارت ارشاد یا سازمان صدا و سیما باشند. بخشی از حرف‌های شایسته نشان می‌دهد که کار می‌تواند به جاهای باریک بکشد: نمایش بدون خرید رایت‌ها بعید نیست با شکایت صاحبان این فیلم‌ها یا سریال‌ها روبه‌رو شود و از وجوه ایران در دادگاه‌ا همه برداشت شود یعنی سودش را عده‌ای معدود ببرند ولی دولت از پول مردم، مجبور به پرداخت خسارت صاحبان فیلم‌ها و سریال‌ها شود. او همچنین افزوده: این فیلم‌ها، به دلیل نداشتن امتیاز حق نمایش (رایت) به معاونت سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد

توبیت وزیر فرانسوی درباره اسلام و ۲ هنرمند ایرانی

چندی پیش هم در همین صفحه ۱۰ روزنامه جام‌جم نوشتیم که اثر «درخت زندگی» دو هنرمند ایرانی لیلیا فرزانه و کامران افشار نادری در موسسه تمدن‌های اسلامی لیون نصب شده است؛ اثر مفهومی بزرگی که در همین مدت بسیار مورد توجه قرار گرفته. حالا کریستف کاستائر، وزیر کشور فرانسه در مورد اثر هنری درخت زندگی که در موسسه تمدن‌های اسلامی فرانسه نصب شده است، توبیت کرده و از نقش این اثر در درک بهتر فرهنگ‌های اسلامی نوشته است. وزیر کشور فرانسه در این توثیت نوشته است: «برای درک بهتر فرهنگ‌های اسلامی، باید به همگان اجازه داد تنوع دیدگاه در آن را متوجه شوند و فضایی برای تبادل و اشتراک آن داشته باشند؛ IFCM می‌تواند پلی بین تمدن‌ها و فلسفه‌های آن باشد که به نوعی یک فرصت و یک موفقیت است.» این نوشتار با فیلمی همراه است که مطلع آن با نمایش کار درخت زندگی ایرانی آغاز می‌شود. اثر درخت زندگی دو هنرمند ایرانی تنها اثری هنری است که اکنون در موسسه تمدن‌های اسلامی لیون نصب شده و در مواردی به عنوان نماد این موسسه نیز به کار رفته است.

اثر درخت زندگی پانلی از جنس کاشی منقوش دست ساز و فولاد آینه‌ای به ابعاد ۹/۵ در ۳/۵ متر است.

شاهکار مترجمان برای ژرژ سیمنون

ترجمه ۲۵ کتاب «کارآگاه مگره» به انگلیسی منتشر شد

برای شناساندن درست ژرژ سیمنون به خوانندگان انگلیسی‌زبان، در قالب پروژه‌ای بزرگ مجموعه آثار این نویسنده پرآوازه فرانسوی با بهره گرفتن از ۱۱ مترجم درجه یک به زبان انگلیسی منتشر شد. آن‌طور که مهر به نقل از نشنال نوشته، رمان‌های کارآگاهی قرن بیستم گستره‌ای عظیم از تنوع موضوعی، احساسی و زبانی را دربر می‌گیرند؛ اما برای بسیاری از خوانندگان، مثال اساسی از رمان‌های کارآگاهی مدرن آنهایی هستند که توسط ژرژ سیمنون (۱۹۰۳-۱۹۸۹) نویسنده مرموز بلژیکی خلق شده‌اند. او کسی است که شخصیت کارآگاه پلیس پاریزی ژول مگره را متولد کرد. بین سال‌های ۱۹۳۱ تا ۱۹۷۲ سیمنون بیش از ۷۰ رمان در مجموعه‌ای با عنوان «کارآگاه مگره» نوشت و از مردی جوان به مردی مسن و از یک تازه‌وارد ادبی به کارکشته‌ای تحسین‌شده رسید. با وجود این‌که خود شخصیت مگره کاریش را در سنین بالا آغاز کرد، او هم همین جایگاه را کسب کرد.

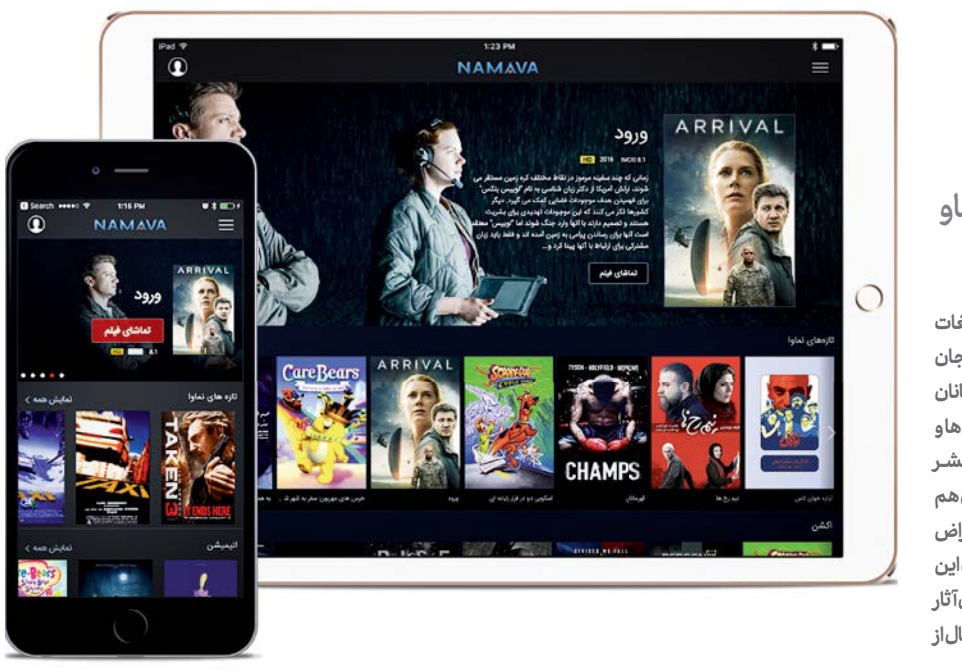
اما از بسیاری جهات، خود سیمنون در ذهن خوانندگان قرن بیست ویکمی پیرنشدنی باقی مانده است. جدیدترین نمود این مساله هم این است که خانه نشر پنگوئن بوکس اوایل این دهه دستور ترجمه ۲۵ رمان مجموعه مگره را داد و طی شش سال گذشته هم هر ماه یک رمان ترجمه شده جدید از این مجموعه را بیرون داد. در این پروژه عظیم ۱۱ مترجم شرکت کرده‌اند که بسیاری از آنها نام‌های بزرگ و مورد احترام این عرصه هستند.

رز شوارتز، یکی از مترجمان اصلی این رمان‌ها به انگلیسی می‌گوید: «دیگر بیشتر از مادام مگره بیچاره حس می‌کنم با مگره ازدواج کرده‌ام. اما امیدوارم این ترجمه‌ها بتوانند نحوه دیده شدن مگره را در دنیای انگلیسی‌زبان با دنیای فرانسوی زبان برابرتر کنند. در انگلیسی، سیمنون را به عنوان يك نویسنده بی‌کیفیت می‌بیند که پشت سر هم و با سرعت بالا کتاب می‌داد. در فرانسه او يك نویسنده عظیم و محترم است و نویسندگان فرانسوی او را به عنوان مدلی از دقت و قدرت توصیفی می‌بینند.»

شوارتز می‌گوید: «مگره ترکیبی بین يك کشیش و يك دکتر است که انگار به افراد می‌گوید می‌دانی این کار را انجام دادی و می‌دانی که من می‌دانم، اما چیزی که می‌خواهم بفهمم این است که چرا. این کتاب‌ها حقیق درباره این نیستند که چه کسی جرم را انجام داده، بسیار پیچیده‌تر از این حرف‌ها هستند. سیمنون شیفته این بود که ببیند چه چیزی به افراد انگیزه انجام کارها را می‌دهد.» این نویسنده نامدار ۴ سپتامبر ۱۹۸۹ درگذشت.

«آن دیگری» با زندگی‌نژاد در شهرزاد

سمانه زندگی‌نژاد، کارگردان تئاتر در جدیدترین تجربه خود، نمایش «آن دیگری» را آبان امسال در پردیس تئاتر شهرزاد به صحنه می‌برد. خبر را مهر داده و گفته این نمایش را آرمین جوان نوشته است. زندگی‌نژاد پیش از این اجرای «به مراسم مرگ داداش خوش آمدید»، «عروسک‌های سکوت» و «اگه بمیری» را در کارنامه کاری خود به ثبت رسانده است.

سازمان‌های متولی مجوزدهی برای این سرویس هستیم. تازه، پای وزارت ارتباطات و فناوری هم به ماجرا باز شده و گره را اسفت‌تر کرده است. در بخش مجوزدهی سازوکارها مشخص نیست و مجموعه مقررات نگاشته شده، چه از سوی سازمان صوت و تصویر فراگیر و چه وزارت ارشاد بدون درنظرگرفتن اقتضائات و تحولات رسانه‌ای امروzin است. چنان‌که اگر مجموعه مقررات سازمان صوت و تصویر فراگیر و تعیین مصادیق مجرمانه در این حیطه مورد توجه قرار گیرد شاهد خواهیم بود که در قالب یک نظارت پیشینی قرار می‌گیرد.

در این میان، آنچه تا حالا در این گزارش به آن اشاره‌ای نداشته‌ایم، ماجرای محتوای آثار ارائه‌شده در این سامانه‌هاست؛ موضوعی که شاید اهمیتی بیشتر از ماجراهای فنی داشته باشد. الان جز چند شرکت مجوزدار که تولیدات و محصولات فرهنگی ارائه می‌کنند، چندین شرکت به عنوان تهیه‌کننده زیرساخت فنی وارد ماجرای ارائه محتوا شده‌اند و این نظارت بر محتواها را سخت‌تر کرده است. با این حال، ظاهراً همچنان رگولاتوری مجوزها، مهم‌ترین مشکل در عرصه VOD است، چه در ارائه مجوز به شرکت‌ها و چه‌آن‌چه آنها در سامانه‌هایشان بارگذاری می‌کنند. **‏**

وقتی هیتلر کوکائین می‌زد

چترنگ که به عنوان انتشاراتی با کتاب‌هایی همه‌خوان می‌شناسیمش یعنی کتاب‌هایی که مخاطبانی متعدد می‌توانند داشته باشند، اولین کتاب از مجموعه کتاب‌های «فصل‌های ناگفته تاریخ» را به قلم جازیل ملیتون و با عنوان «وقتی هیتلر کوکائین می‌زد و مغز لنین جابه‌جا می‌شد» منتشر کرده. در حالی که حقایقی درباره هیتلر در آن عنوان شده، از جمله ماجراهای آخرین ساعات زندگی او.

در این کتاب به کشف اسناد پزشکی مربوط به هیتلر اشاره شده؛ اسنادی که نشان از اعتیاد آقای دیکتاتور به کوکائین داشت. مترجم این کتاب پریسا مورتضوی است.

نوبل ادبیات پس از رسوایی‌های جنسی

آیا مهم‌ترین آکادمی جوایز ادبی در جهان می‌تواند اعتبار خود را باز یابد؟

در حالی که در دو سال اخیر آکادمی نوبل شرایط سختی را پشت سر گذاشت، اما آن‌طور که مهر نوشته، امسال روز اعلام اسامی برندگان ادبیات را پیشاپیش اعلام کرده است. در سال‌های پیش آکادمی سوئد باید تصمیم می‌گرفت که در کدام پنجشنبه در اکتبر نام برنده ادبیات خود را اعلام می‌کند، اما امسال از دو هفته پیش اعلام شده که پنجشنبه ۱۰ اکتبر (۱۸ مهر) برنده این بخش معرفی می‌شود.

در یکی دو سال اخیر آکادمی سوئد و کمیته ادبیات آن سال‌های بدی را پشت سر گذاشتند و برگزاری این انتخاب از سال ۲۰۱۶ خیلی بد پیش رفت و بدتر از آن در سال بعد بود که روشن شد ژان کلود آرنو، کارگردان و همسر یکی از اعضا یعنی کاترینا فراستنسون گزارش‌هایی را به بیرون درز می‌داد و بعد هم رسوایی اخلاقی او سر و صدای زیادی به پا کرد.

در بررسی‌های انجام شده روشن شد آرنو نه تنها در سال‌های اخیر حداقل هفت مرتبه نام برندگان آتی جایزه نوبل ادبیات را که باید مخفی می‌ماندند، لو داده، بلکه از ۱۸ زن که عضو آکادمی یا همسر و دختر اعضای آکادمی سوئد بوده‌اند سوءاستفاده جنسی کرده است. او علاوه بر این برای اداره امور کلوب فرهنگی که سرپرست آن بود، از پول‌های آکادمی بهره‌برداری می‌کرد.

آرنو در نهایت به دو سال و نیم حبس محکوم شد و همسرش نیز به دلیل رعایت نکردن وظیفه رازداری از نوبل خارج شد. سارا استریدسبرگ، نویسنده و روزنامه‌نگار نیز اوایل امسال از سمت خود کناره گرفت و سارا دنیوس، دبیر آکادمی سوئد، نیز در پی انتقادهای شدید اواسط ماه آوریل از مقامش استعفا داد. اکنون کمیته ادبیات برگشته و سعی دارد تا آثرو ی خود را بخرد. در اولین گام متاس مالم، استاد رشته ادبیات در دانشگاه یوتبری از او ماه ژانویه عهده‌دار ریاست این آکادمی و جانشین آندرس اولسون شد. وی ۵۴ ساله و کتاب‌های متعددی نوشته و به عنوان مترجم آثار ادبی از شهرت برخوردار است. این شخصیت ادبی که پیش از انتخاب به این سمت چهارماه پیش به عضویت آکادمی درآمده بود، به عنوان رئیس و سخنگوی دائم آکادمی سوئد، مواضع این نهاد را با مردم و رسانه‌ها در میان می‌گذارد و نام برنده جایزه نوبل ادبیات را اعلام می‌کند. با توجه به این که وی شخصیتی دانشگاهی است و کارهایش بر ادبیات کلاسیک و شعر بیشتر متمرکز است تا آثار معاصر، شاید آثار این حوزه از شانس بیشتری برخوردار باشد.

این کمیته که هرگز اسامی فهرست کوتاه خود شامل پنج فینالیست نهایی را اعلام نمی‌کند، به نظر می‌رسد امسال این فهرست را در ماه می (اردیبهشت) تهیه دیده باشد.

هر چند هرگز روند انتخاب برنده روشن نمی‌شود، اما این مسیر در ماه فوریه با بررسی ۲۰۰ نامزد شروع و در ماه می، با انتخاب پنج فینالیست پیش می‌رود.

امسال نیز بازار حدس و گمان‌ها گرم است و تاکنون آن کارسون، ماریس کونده، کان ژو، هاروکی موراکامی، نگوکی واتسونگو، لودمیلّا اولیفسکایا، مارگارت اتوود، پتر ناداس، مریلین رابینسون و اولگا توکارسوک از شانس بیشتری برخوردارند.

آخرین بار کارنووا ایشی‌گورو، نویسنده انگلیسی ژاپنی‌تبار در سال ۲۰۱۷ موفق به کسب نوبل ادبیات شد.